

Ewa Maria Włodyka

Wydział Humanistyczny

Politechnika Koszalińska

ORCID: 0000-0002-8229-342X

ewa.wlodyka@tu.koszalin.pl

Odbiór społeczny bezpieczeństwa realizacji polityk publicznych państwa w obszarze e-administracji: studium przypadku

Streszczenie

Polityki publiczne są elementem realizacji funkcji i zadań państwa jako strategiczne i zależne od woli decydentów politycznych planowanie kierunków rozwoju państwa, najczęściej w wyznaczonych obszarach. Istotny jest ponadto odbiór i powszechna akceptacja realizowanych polityk publicznych przez społeczeństwo: pomyślnie wprowadzenie polityk publicznych w celu zachęcenia do zmiany zachowań zależy od stopnia, w jakim obywatele popierają proponowane polityki. Stąd, istotą podjętego badania jest pilotażowe wyznaczenie stopnia akceptacji bezpieczeństwa realizacji polityk publicznych państwa. Wybraną polityką jest transformacja cyfrowa a istotą badania weryfikacja hipotezy badawczej (H1), iż społeczeństwo polskie posiada zaufanie do realizowanych przez państwo polityk publicznych w obszarze e-administracji na przykładzie aplikacji mObywatel. W wyniku przeprowadzonego procesu badawczego udało się potwierdzić powyższą hipotezę. W grupie osób młodych poziom akceptacji tak prowadzonej przez państwo polityki cyfryzacji administracji publicznej jest akceptowany jako bezpieczny (bez obaw o ingerencję podmiotów publicznych w informacje przekazywane przez aplikację do celów politycznych lub nadzoru). Jednocześnie poziom wiedzy i umiejętności respondentów dotyczący cyberbezpieczeństwa w zakresie stosowania aplikacji mObywatel jest adekwatny w stosunku do ryzyka, które ze sobą niesie korzystanie z jej funkcji-lecz w ich opinii to państwo nie sprawdza się tu w roli edukatora. Mimo to badanie wskazuje na wysoki poziom zaufania do realizowanych przez państwo polityk publicznych w obszarze e-administracji na przykładzie aplikacji mObywatel.

Słowa kluczowe: mObywatel, administracja publiczna, polityki publiczne, e-administracja, bezpieczeństwo.

Wprowadzenie

Podmioty sceny politycznej czy to w wymiarze międzynarodowym, centralnym czy regionalnym i lokalnym, planują i realizują wolę decydentów politycznych pod postacią polityk publicznych w poszczególnych obszarach funkcjonowania. Podejścia do definiowania polityki lub polityk publicznych¹ ze względu na swój doktrynalny charakter różnią się od wielu aspektów, jak kultury politycznej definiujących ją badaczy: np. w anglosaskiej literaturze przedmiotu dominuje podejście określające polityki publiczne w kategorii procesu, inaczej dzieje się w literaturze niemieckiej². Doktrynalnie jednakże polityki publiczne (ang. public policies) definiowane są jako działania prowadzone przez organy władzy publicznej, przede wszystkim rząd i samorząd terytorialny. Realizowane są w mniej lub bardziej wyodrębnionych obszarach życia społecznego przez zastosowanie specyficznych technologii, które nadają tym politykom techniczny charakter i pozornie odpolityczniają je.

Formułowanie polityk publicznych w klasycznym rozumieniu obejmuje według Małeckiego-Tepichta: 1) analizę procesów zachodzących w otoczeniu systemu politycznego, która ma na celu rozpoznanie niektórych „problemów” jako materii polityki publicznej i następnie jako zagadnienia poszerzania agendy systemu politycznego; 2) analizę interesów, które determinują proces formowania polityki; 3) materialne następstwa oraz dystrybucję i rozpoznawalne korzyści, które wynikają z polityki publicznej i ich wdrażania³.

Należy przyjąć, że polityki publiczne są pewnego rodzaju strategicznym planowaniem kierunków rozwoju państwa lub wybranych obszarów, w których państwo jest jednym z uczestników⁴. Nie mniej jednakże istotny jest

¹ E.M. Włodyka, *Polityka państwa wobec tworzenia polityk publicznych z udziałem trzeciego sektora*, [w:] *Idee polityczne w europejskiej przestrzeni historycznej: studia nad wybranymi zagadnieniami*, Koszalin 2020, s. 68.

² Zobacz także: A. Zybala, *Polityki publiczne: doświadczenia w tworzeniu i wykonywaniu programów publicznych w Polsce i w innych krajach: Jak działa państwo, gdy zamierza (chce) musi rozwiązać zbiorowe problemy swoich obywateli?* Warszawa 2012; J.W. Tkaczyński, M. Świątek, *Polityki publiczne – zagadnienia teoretyczne*, [w:] *Wybrane polityki publiczne Unii Europejskiej. Stan i perspektywy*, Kraków 2015, s. 11-25.

³ L. Małecki-Tepicht, *Polityki publiczne – Encyklopedia Administracji Publicznej*, http://encyklopediaap.uw.edu.pl/index.php/Polityki_publiczne, [dostęp: 12.01.2025].

⁴ A. Panasiuk, *Polityki publiczne jako jedno z narzędzi wpływu państwa na gospodarkę*, „Prawo” 2022, nr 334, s. 135-143.

ponadto odbiór i akceptacja realizowanych polityk publicznych przez społeczeństwo. Pomyślnie wprowadzenie polityk publicznych w celu zachęcenia do zmiany zachowań zależy od stopnia, w jakim obywatele popierają proponowane polityki⁵. Stąd, istotą poniższego badania jest weryfikacja hipotezy badawczej (H1), iż społeczeństwo polskie posiada zaufanie do realizowanych przez państwo polityk publicznych w obszarze e-administracji na przykładzie aplikacji mObywatel.

W swojej pracy wykorzystałam techniki badawcze adekwatne do przedmiotu i charakterystyki badań nad administracją publiczną. Przy weryfikacji tezy badawczej posłużono się poniższymi, korespondującymi z naukami o polityce i administracji metodami i technikami badawczymi: metodą porównawczą, metodą opisową i analizą dokumentów. Metodologia poniższego badania podstawowego zamyka się w badaniach pilotażowych przeprowadzonych za pomocą narzędzia CAWI⁶. Metodą wspomagającą jest desktop – based research, który polegał na przeglądzie dokumentów i baz danych dostępnych informacji, statystyk i innych danych z otwartych baz danych. Przyjęta metodologia badań pozwoliła na wysnucie wniosków potwierdzających lub negujących postawioną hipotezę. Wyniki badań zostały omówione na podstawie zastosowanej wiodącej metody badawczej.

Polityki publiczne w obszarze transformacji cyfrowej

Transformacja cyfrowa odgrywa kluczową rolę w osiągnięciu zrównoważonego rozwoju w państwach OECD oraz Unii Europejskiej⁷. Unia Europejska, stojąc w obliczu bezprecedensowego wyzwania, jakim jest pandemia COVID-19, zmagająca się przede wszystkim z transformacją swojego modelu gospodarczego napędzanego rozwojem technologii informacyjno-komuni-

⁵ Porównaj: P. Burstein, *The Impact of Public Opinion on Public Policy: A Review and an Agenda*, „Political Research Quarterly” 2003, nr 1, s. 29; S. Grelle, W. Hofmann, *When and Why Do People Accept Public-Policy Interventions? An Integrative Public-Policy-Acceptance Framework*, „Perspectives on Psychological Science” 2024, nr 1.

⁶ Computer Assisted Web Interview-narzędzie ankiety badawczej realizowanej przy pomocy komputera, najczęściej na odległość w przestrzeni Internetu.

⁷ S.A. Zarghami, *The Role of Economic Policies in Achieving Sustainable Development Goal 7: Insights from OECD and European Countries*, „Applied Energy” 2025, nr 377, s. 124-558.

kacyjnych⁸, a ostatnio dodatkowo i systemów sztucznej inteligencji⁹. Uznając potrzebę zmiany swojej struktury społeczno-gospodarczej, Unia włączyła powszechne wykorzystanie ICT do swojej strategii budowania społeczeństwa informacyjnego, mając na celu zwiększenie integracji cyfrowej i rozwój infrastruktury odpowiedniej dla rewolucji cyfrowej w realizowanych politykach publicznych. Unia zauważa tu także rolę implementacji sztucznej inteligencji w obszarze realizacji zadań publicznych przed podmioty publiczne¹⁰. Stąd, polityka unijna w zakresie kompetencji cyfrowych, cyfryzacji i e-administracji obejmuje szeroki zakres inicjatyw, aktów prawnych i strategii, które wspierają rozwój gospodarki cyfrowej, zwiększają umiejętności cyfrowe i poprawiają efektywność administracji publicznej w państwach członkowskich. Pomimo tego, że traktaty nie określają przepisów dotyczących ICT, Unia działa w ramach swojej polityki, zgodnie z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹¹. Zwraca też szczególną uwagę na istotny czynnik w transformacji cyfrowej: wraz ze wzrostem udziału przestrzeni publicznej w cyberprzestrzeni, przynosząc mnóstwo nowych możliwości, nie wszyscy obywatele Unii mają do niej równy dostęp. Przyczyny mogą obejmować bariery infrastrukturalne, finansowe lub brak umiejętności. UE pracuje nad zwiększeniem dostępności Internetu, włączając elementy takie jak dostępność ICT, technologie wspomagające, umiejętności i zdolności cyfrowe oraz włączenie społeczne do swojej polityki publicznej w celu zwalczania marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz poprawy uczestnictwa w działaniach publicznych, społecznych i gospodarczych poprzez projekty włączenia społecznego¹².

Trend polityki cyfrowej Unii mający na celu wzmocnienie pozycji obywateli i przedsiębiorstw poprzez transformację cyfrową ujęty został w kilka po-

⁸ Information and Communication Technology, dalej: ICT. Spotykany w literaturze polskiej określeniem jest też skrót TIK (Technologie Informacyjno-komunikacyjne).

⁹ S. Wang, Y. Zhang, Y. Xiao, Z. Liang, *Artificial intelligence policy frameworks in China, the European Union and the United States: An analysis based on structure topic model*, „Technological Forecasting and Social Change” 2025, nr 212, s. 123-971.

¹⁰ C. Noordt, G. Misuraca, *Artificial Intelligence for the Public Sector: Results of Landscaping the Use of AI in Government across the European Union*, „Government Information Quarterly” 2022, nr 3, s. 101-114.

¹¹ *Treaty on the Functioning of the European Union of 13 December 2007- consolidated version* (OJ C 202, 7.6.2016, pp. 47-360), <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/treaty-on-the-functioning-of-the-european-union.html>, [dostęp: 15.12.2024].

¹² *Digital inclusion*, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/pl/node/9671>, [dostęp: 15.12.2024].

szczególnych obszarów. Konkretnie cele unijnej drogi do cyfrowej transformacji gospodarki i społeczeństwa zostały wyznaczone w czterech obszarach: 1) wykwalifikowana cyfrowo populacja i wysoko wykwalifikowani specjaliści cyfrowi; 2) bezpieczna, odporna, wydajna i zrównoważona infrastruktura cyfrowa; 3) cyfryzacja przedsiębiorstw; 4) cyfryzacja usług publicznych¹³.

Pierwszy z nich koncentruje się na zwiększaniu umiejętności cyfrowych obywateli, od których zależy powodzenie innych celów, takich jak rozpowszechnianie cyfrowych usług publicznych. Ocena umiejętności cyfrowych obywateli opiera się na pięciu głównych obszarach: umiejętności w zakresie informacji i danych, komunikacji i współpracy, tworzenia treści, bezpieczeństwa i rozwiązywania problemów. Posiadanie podstawowych umiejętności cyfrowych oznacza, że dana osoba jest w stanie wykonać co najmniej jedną czynność w każdym ze wskazanych obszarów.

Zgodnie z cyfrowym kompasem¹⁴ Komisja Europejska wyznaczyła cel, aby do 2030 r. co najmniej 80% obywateli UE posiadało przynajmniej podstawowe umiejętności cyfrowe. Na podstawie danych z Indeksu Gospodarki Cyfrowej i Społeczeństwa Cyfrowego (DESI)¹⁵, Polska zajmuje dwudzieste czwarte miejsce spośród 27 państw członkowskich UE (w edycji z 2022 roku). Jednak w latach 2017-2022 zagregowany wynik DESI dla Polski wzrósł nieco bardziej niż średnia unijna sygnalizując, że Polska nadrabia zaległości w stosunku do wyżej uplasowanych w rankingu państw członkowskich. Pomimo tego postępu, utrzymują się wciąż widoczne luki w zakresie kapitału ludzkiego. W tym obszarze Polska uzyskuje wyniki poniżej średniej we wszystkich wskaźnikach. Tylko bowiem 43% osób w wieku od 16 do 74 lat posiada przynajmniej podstawowe umiejętności cyfrowe (54% w UE), a 57% posiada przynajmniej podstawowe umiejętności tworzenia treści cyfrowych (66% w UE). Odsetek specjalistów ICT wśród siły roboczej w Polsce jest nie-

¹³ *Cyfrowa dekada Europy: cele cyfrowe na 2030 r. Droga ku cyfrowej dekadzie*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2022/07/14/policy-programme-path-to-the-digital-decade-the-council-and-the-european-parliament-reach-a-provisional-agreement/>, [dostęp: 15.12.2024].

¹⁴ *Digital inclusion – Employment and social inclusion indicators – Employment and social inclusion indicators – Eurostat*, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/employment-and-social-inclusion-indicators/digital-inclusion>, [dostęp: 19.01.2025].

¹⁵ W badaniu nie zostały przedstawione wyniki rankingów Polski we wskazanym obszarze innych prowadzonych indeksów (np. The E-Government Development Index-EGDI).

co niższy niż średnia UE¹⁶. Według wskazanego indeksu, średni wynik UE w zakresie korzystania z usług e-administracji stale wzrastał z 43,4 % w 2014 r. do 67,7% w 2022 r. Wzrost ten jest widoczny w różnych obszarach, w tym: dostęp online do usług publicznych, administracja mobilna, podejmowanie decyzji w oparciu o dane, otwarte dane. Rządy udostępniają systematycznie więcej danych opinii publicznej, wspierając przejrzystość i innowacje. Dania (0,9717), Finlandia (0,9533) i Szwecja (0,9410) to kraje Unii o najwyższych wartościach wskaźnika rozwoju e-administracji w 2022 r., podczas gdy Rumunia prezentuje najgorsze wyniki (0,7619) w UE¹⁷.

Polityki publiczne Unii Europejskiej w obszarze transformacji cyfrowej mają więc na celu przyspieszenie transformacji cyfrowej w państwach członkowskich poprzez rozwój kompetencji cyfrowych, cyfryzację usług publicznych i wprowadzenie zaawansowanych technologii. Polityki te obejmują również obszar cyfryzacji administracji publicznej oraz aspekt podnoszenia kompetencji cyfrowych społeczeństwa państw członkowskich. Jednakże implementacja nowych technologii w sektorze publicznym niesie ze sobą szereg wyzwań¹⁸ oraz nakłada na podmioty publiczne w tym zakresie zadania¹⁹. Wraz ze wzrostem liczby usług online rośnie znaczenie cyberbezpieczeństwa. Polska wdraża unijne przepisy (m.in. dyrektywę NIS2 i przepisy RODO), które ustanawiają minimalne standardy ochrony i bezpieczeństwa danych osobowych. Także na poziomie krajowym instytucje takie jak Rządowe Centrum Bezpieczeństwa i NASK odpowiadają za zagrożenia cyfrowe admini-

¹⁶ *Digital Economy and Society Index (DESI) 2022 Poland*, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi-poland>, [dostęp: 15.12.2024].

¹⁷ *Digital Economy and Society Index (DESI) 2022 Poland*, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi-poland>, [dostęp: 15.12.2024].

¹⁸ Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union, amending Regulation (EU) No 910/2014 and Directive (EU) 2018/1972, and repealing Directive (EU) 2016/1148 (NIS 2 Directive) (Text with EEA relevance), 2022; Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union, amending Regulation (EU) No 910/2014 and Directive (EU) 2018/1972, and repealing Directive (EU) 2016/1148 (NIS 2 Directive) (Text with EEA relevance); M. Karpiuk, *Cybersecurity as an element in the planning activities of public administration*, „Cybersecurity and Law” 2021, nr 1, s. 45-52; A. Bencsik, M. Karpiuk, N. Strizzolo, *Cybersecurity of E-government*, „Cybersecurity and Law” 2024, nr 2.

¹⁹ *Ustawa o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa. Komentarz*, K. Chałubińska-Jentkiewicz, M. Karpiuk, J. Kostrubiec [red.], Warszawa 2022.

stracji publicznej i podmiotów prywatnych. Polski rząd opracował również Strategię Cyberbezpieczeństwa²⁰, obejmującą m.in. środki ochrony infrastruktury krytycznej i standardy bezpieczeństwa dla sektora publicznego.

Na uwadze należy mieć jednakże wnioski, jakie płyną z badań and efektywnością realizacji polityk publicznych w powyższym zakresie. Otóż wzrost inwestycji w e-administrację może zwiększyć wykorzystanie e-administracji przez obywateli, ale nie musi być to wzrost proporcjonalny. Jednocześnie tylko zorientowana na obywatela, dobrze komunikowana i promowana polityka może zrównoważyć poziom podaży i popytu na e-administrację a korzystanie z administracji elektronicznej nie może zapobiec spadkowi zaufania (choć wydaje się mieć efekt łagodzący). Co istotne, większy poziom zaufania ze strony obywateli do państwa i nowych technologii wydaje się zachęcać do częstszego korzystania z e-administracji. Co istotne, różnice w korzystaniu z e-administracji w poszczególnych krajach Europy wynikają z przepaści cyfrowej związanej z dochodami i wykształceniem²¹. Mimo to w części badań wskazuje się, że z drugiej strony, rola e-administracji w osiąganiu rozwoju ludzkiego i finansowego wciąż nie jest wystarczająco zbadana na podstawie danych empirycznych²². W badaniach wskazuje się znaczenie zapewnienia ochrony danych wrażliwych w ICT, a tym samym ograniczanie bariery dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego, systemów informatycznych czy wykorzystania systemów wspomagania decyzji w usługach e-administracji²³.

mObywatel jako istotna aplikacja e-usług

Aplikacja mObywatel jest oficjalnym rządowym projektem, za który odpowiada Ministerstwo Cyfryzacji. Aplikacja ta jest polskim rządowym oprogramowaniem przeznaczonym dla urządzeń mobilnych, w którym są udostępnia-

²⁰ Uchwała nr 125 Rady Ministrów z dnia 22 października 2019 r. w sprawie Strategii Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019-2024.

²¹ R. Pérez-Morote, C. Pontones-Rosa, M. Núñez-Chicharro, *The effects of e-government evaluation, trust and the digital divide in the levels of e-government use in European countries*, „Technological Forecasting and Social Change” 2020, nr 154, s. 119-173.

²² M. Simionescu, M. Radulescu, J. Cifuentes-Faura, *The role of natural resources rents and e-government in achieving sustainable development in the European Union*, „Resources Policy” 2024, nr 97, s. 105-278.

²³ M. Zakrzewska, I. Miciuła, *Using e-government services and ensuring the protection of sensitive data in EU member countries*, „Procedia Computer Science” 2021, nr 192, s. 3457-3466.

ne usługi świadczone przez podmioty publiczne oraz podmioty niepubliczne²⁴. Jednak mObywatel funkcjonuje nie tylko w formie aplikacji. To także portal, z którego obywatel ma możliwość skorzystać w przeglądarce na dowolnym urządzeniu – telefonie, tablecie czy laptopie²⁵. W formie portalu na mObywatel znajdują się dodatkowe funkcje, inne niż w aplikacji²⁶. Aby się zalogować, do wyboru jest różnorodność metod, co pozwala użytkownikowi na korzystanie zgodnie ze swoimi preferencjami w połączeniu z formą korzystania z samej aplikacji. Zakres systematycznie rozszerzanych usług udostępnianych w aplikacji zakłada funkcjonowanie dokumentu mObywatel, profilu mObywatel, certyfikatów użytkownika aplikacji mObywatel czy podpisu elektronicznego weryfikowanego przy użyciu certyfikatu użytkownika aplikacji mObywatel. Sama aplikacja korzysta ze sposobów wielopoziomowego zabezpieczenia danych²⁷.

Funkcjonalność portalu jest szeroka²⁸. Wkrótce w aplikacji dostępne będą już rozwijane cyfrowe dokumenty lokalne²⁹. Na początku 2025 roku możliwe w zakresie korzystania z e-usług dla obywatela było m.in. sprawdzenie swoich danych w rejestrach państwowych³⁰ czy informacji o swoim zameldowaniu i danych powiązanych z profilem zaufanym. Pozostałe oferowane usługi ujęte zostały w sekcje Rejestr zastrzeżeń PESEL³¹ (wraz z możliwością weryfikacji drugiej osoby), Kierowca i pojazdy³². Z kolei ePłatności to stosunkowo nowa

²⁴ Art. 1. ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel (Dz.U. z 2023 r., poz. 1234).

²⁵ Są to: profil zaufany – możesz założyć go online, e-dowód, certyfikat kwalifikowany, bankowość elektroniczna, aplikacja mobilna mObywatel.

²⁶ „mObywatel 2.0 - Aplikacja mobilna i serwis dla obywateli”, mObywatel 2.0, <https://info.mobywatel.gov.pl/>. [dostęp: 14.11.2024].

²⁷ Wykorzystując: szyfrowanie danych, certyfikaty bezpieczeństwa, biometrię, dwuetapową weryfikację tożsamości. „mObywatel 2.0 – Aplikacja mobilna i serwis dla obywateli”, mObywatel 2.0, <https://info.mobywatel.gov.pl/>, [dostęp: 18.01.2025].

²⁸ *mObywatel w przeglądarce - mObywatel - Portal Gov.pl*, <https://www.gov.pl/web/mobywatel/mobywatel-w-przeglądarce1>, [dostęp: 18.01.2025].

²⁹ *mObywatel - mObywatel - Portal Gov.pl*, <https://www.gov.pl/web/mobywatel>, [dostęp: 18.01.2025].

³⁰ Takich jak: rejestr PESEL, Rejestr Dowodów Osobistych, Rejestr Danych Kontaktowych, Rejestr Dokumentów Paszportowych, Centralny Rejestr Wyborców.

³¹ Pozwalający obywatelowi zastrzec i cofnąć zastrzeżenie numeru PESEL; sprawdzić, czy dany numer PESEL jest zastrzeżony; sprawdzić historię zastrzeżeń numeru PESEL czy jego weryfikacji przez firmy i instytucje.

³² W powyższej sekcji obywatel znajdzie szczegółowe informacje na temat swoich pojazdów; sprawdzi, do kiedy ważne jest ich ubezpieczenie OC i badania techniczne, zgłosi zbycie

zakładka, która umożliwia opłacenie swoich opłat urzędowych³³. Funkcjonalną z punktu realizacji e-administracji usług jest możliwość bezpośrednio w mObywatelu załatwiania części usług urzędowych³⁴. Nie bez znaczenia pozostają i pozostałe oferowane kategorie usług (Kalendarz³⁵, Popularne usługi³⁶, Katalog spraw i Kategorie usług) oraz Centrum pomocy.

Co istotne, aplikacja ta umożliwia korzystanie z e-doręczeń. W Polsce Krajowy System Doręczeń Elektronicznych (e-Doręczenia) jako usługę zaufania reguluje wprowadzana w życie z odsuwaniem kilkukrotnie vacatio legis ustawa o doręczeniach elektronicznych³⁷, która dostosowuje krajowe przepisy do wymogów unijnych. Dzięki temu e-Doręczenia są równoważne prawnie z tradycyjnym listem poleconym za potwierdzeniem odbioru.

Popularność tej formy e-usług stale rośnie wśród Polaków, w tym samej aplikacji od jej uruchomienia w 2017 roku, w 2022 roku korzystało z niej pięć milionów osób³⁸, a w 2024 roku już osiem milionów³⁹. Tym istotniejsze wydaje się więc zbadanie poziomu zaufania realizacji tej formy polityk publicznych w obszarze transformacji cyfrowej, wychodząc poza statystyczną informację o ilości użytkowników.

pojazdu. W sekcji Uprawnienia kierowcy znajdzie informacje o swoim prawie jazdy (także tymczasowym), pozwoleniu na kierowanie tramwajem czy kategorie swoich uprawnień – ich daty ważności i aktywne ograniczenia. Tu też widnieje informacja o liczbie punktów karnych, lista i szczegółowy opis naruszeń.

³³ W powyższej usłudze płatności obywatela są w jednym miejscu, dane do przelewu są automatycznie uzupełnione, może on płacić Blikiem, monitorować status płatności, pobrać jej potwierdzenie czy mieć dostęp do historii opłat.

³⁴ Zakładka „Załatw sprawę online”.

³⁵ W kalendarzu zamieszczone są ważne daty – na przykład dni wolne od pracy czy niedziele handlowe. W przyszłości kalendarz zostanie spersonalizowany, np. przypomni także o tym, że kończy się termin ważności dokumentu. Pojawia się w nim też informacje lokalne – na przykład o wywózce śmieci w danej gminie.

³⁶ To lista usług online, które cieszą się największym zainteresowaniem wśród obywateli.

³⁷ Ustawa z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 2320 ze zm.).

³⁸ *Polacy pokochali e-usługi – 5 lat aplikacji mObywatel*, <https://www.gov.pl/web/cyfrizacja/polacy-pokochali-e-uslugi--5-lat-aplikacji-mobywatel2>, [dostęp: 18.01.2025].

³⁹ *Już 8 milionów Polaków ma swój mDowód w aplikacji mObywatel*, <https://www.gov.pl/web/cyfrizacja/juz-8-milionow-polakow-ma-swoj-mdowod-w-aplikacji-mobywatel>, [dostęp: 18.01.2025].

Wyniki badań własnych

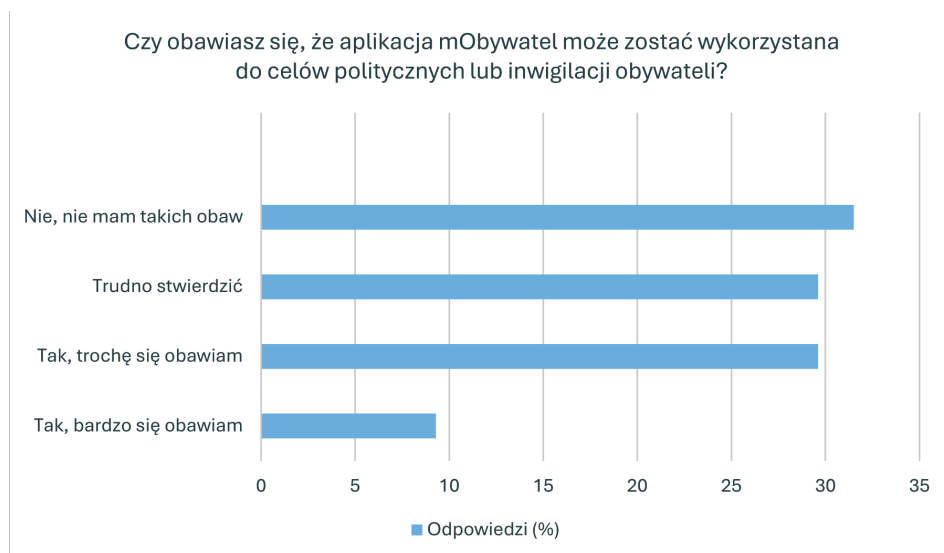
W badaniu o charakterze pilotażowym, przeprowadzonym w 2024 roku udział wzięło pięćdziesięciu czterech respondentów z czego 66,7 % z nich stanowiły kobiety. 75,9% osób było w wieku 18-24 lata (nikogo z grupy wiekowej powyżej 65 lat nie udało się pozyskać). Logiczną konsekwencją jest kolejna liczba charakteryzująca respondentów: 64,8% z nich to osoby ze statusem studenta (zaraz po nich najwięcej, bo 13% stanowiły osoby zatrudnione w sektorze publicznym). Największą grupę w obszarze wykształcenia przedstawiały wśród respondentów osoby z wykształceniem średnim (aktualnie studiujące) oraz na poziomie ukończonych studiów licencjackich. 50,9% osób zadeklarowało zamieszkanie w mieście o ludności 100 tysięcy i więcej, kolejna w tym aspekcie grupa stanowiła mieszkańców wsi (24,5%).

Respondenci poproszeni o samoocenę swojego poziomu kompetencji cyfrowych (bez dzielenia ich na obszary) wskazali wysoką ocenę 4 z najwyższym odsetkiem odpowiedzi (42,6%). Jednocześnie na skali Likerta ocena subiektywna na poziomie 3 oraz 5 wyniosła tyle samo procent (27,8%, gdzie ocena 1 oznaczała „bardzo zły poziom kompetencji cyfrowych” a 5- „bardzo dobry poziom kompetencji cyfrowych”). Co interesujące, nikt w anonimowo udzielanej odpowiedzi, bez udziału ankieterów (co pozwoliło na uniknięcie efektu Hawthorne’a⁴⁰).

Aż 70,13% respondentów pozytywnie ocenia swoje kompetencje cyfrowe, przy czym 68% wśród wszystkich badanych obecnie korzysta z aplikacji mObywatel. Spośród nich 50% korzysta z aplikacji korzysta z aplikacji mObywatel nieregularnie (rzadziej niż raz w tygodniu), a 18,5% regularnie otwiera aplikację co najmniej raz w tygodniu. Jak widać, poziom kompetencji cyfrowych subiektywnie oceniany przez respondentów koreluje z faktem bieżącego korzystania z aplikacji.

Jednocześnie wartym uwagi jest fakt, iż niecałe 30% respondentów obawia się, że aplikacja mObywatel może być wykorzystywana do celów politycznych lub nadzoru nad obywatelami. Podobny odsetek odpowiedzi przypadło na brak opinii w tej kwestii a także (co warto zaznaczyć-najwięcej) na brak takich obaw. Jedynie 9,3% osób stwierdziło, że bardzo obawia się ingerencji w informacje przekazywane przez aplikację do celów politycznych lub nadzoru.

⁴⁰J. McCambridge, J. Witton, D.R. Elbourne, *Systematic Review of the Hawthorne Effect: New Concepts Are Needed to Study Research Participation Effects*, „Journal of Clinical Epidemiology” 2014, nr 3, s. 267.

Wykres 1. Obawa o potencjalne wykorzystanie aplikacji mObywatel do celów politycznych lub nadzoru nad obywatelami.

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiedzi te korelują z odpowiedziami do kolejnych pytań w zakresie cyberbezpieczeństwa stosowania aplikacji. Aż 55,6% osób wie, jakie są rodzaje uwierzytelniania tożsamości dostępu do aplikacji, stosuje je świadomie. Spory odsetek osób (37%) zapoznało się z regulaminem aplikacji przy instalacji. Po 27,8% osób sprawdziło sposoby zabezpieczenia aplikacji przy instalacji a instalując ją na kolejnym urządzeniu (np. przy zmianie smartfona) upewniło się, czy na starym urządzeniu nie można zalogować się do aplikacji. Żadnej z powyższych czynności nie wykonywało 20,4% respondentów.

Pomimo wysokiego odsetka o poczuciu bezpieczeństwa w korzystaniu z aplikacji odpowiedzi (wyższego niż połowa), ocena polityki państwa nie wypada wśród respondentów już tak dobrze. W odpowiedzi na pytanie: „Czy uważasz, że poziom edukacji (m.in. rządowe kampanie społeczne, instrukcja przy pierwszym uruchomieniu aplikacji, bezpłatne szkolenia) dotyczący cyberbezpieczeństwa w zakresie stosowania aplikacji mObywatel jest adekwatny w stosunku do ryzyka, które ze sobą niesie korzystanie z jej funkcji?”, tylko 14,8% odpowiedzi było pozytywnych. Najwięcej osób (44,4%) stwierdziło niestety, że państwo nie sprawdza się w tej roli edukatora. A przypomnieć należy, że większość respondentów stanowią osoby wciąż pozosta-

jące w systemie edukacji oraz niedawno opuszczające poziom edukacji szkół średnich-ich wiedza w tym zakresie jest więc „świeża”. Nie napawa optymizmem także wysoki odsetek osób stwierdzających, że nie ma w tym zakresie zdania (40,7%).

Zestawmy powyższe wyniki z odpowiedzią na kolejne pytanie, dotyczące oceny poziom swoich umiejętności, wiedzy cyberbezpieczeństwa w zakresie stosowania e-usług administracji publicznej jako obywatel lub przedsiębiorca. W skali od 1 (poziom naslaby) do 5 (poziom najwyższy) aż 42,6% osób oceniło swój poziom kompetencji w tym zakresie jako słaby (ocena 3); 35,2% jako dobry (ocena 4). Podobny wynik przypadł na noty 2 (9,3%; poziom niedostateczny) oraz na drugiej stronie skali – notę 5 (poziom bardzo dobry) przyznało 11,1% osób. Pozytywnym aspektem wydaje się być jedynie 1,9% odsetka osób oceniających jakkolwiek brak wskazanych umiejętności (nota 1).

Podsumowanie

Polityki publiczne są elementem realizacji funkcji i zadań państwa jako strategiczne i zależne od woli decydentów politycznych planowanie kierunków rozwoju państwa, najczęściej w wyznaczonych obszarach. W kontekście transformacji cyfrowej, stale zmieniającego się zakresu wymaganych przez państwo poziomu kompetencji cyfrowych, istotny jest szczególnie odbiór i powszechna akceptacja realizowanych polityk publicznych przez społeczeństwo. Istotą podjętego badania jest pilotażowe wyznaczenie stopnia akceptacji bezpieczeństwa realizacji polityk publicznych państwa.

Wybraną polityką jest transformacja cyfrowa a istotą badania weryfikacja hipotezy badawczej (H1), iż społeczeństwo polskie posiada zaufanie do realizowanych przez państwo polityk publicznych w obszarze e-administracji na przykładzie aplikacji mObywatel. W wyniku przeprowadzonego procesu badawczego, na podstawie wyników pilotażowych, udało się potwierdzić powyższą hipotezę badawczą. Szczególnie w grupie osób młodych między 18 a 24 rokiem życia poziom akceptacji tak prowadzonej przez państwo polityki cyfryzacji administracji publicznej jest akceptowany jako bezpieczny (bez obaw o ingerencję podmiotów publicznych w informacje przekazywane przez aplikację do celów politycznych lub nadzoru). Jednocześnie poziom wiedzy i umiejętności respondentów dotyczący cyberbezpieczeństwa w zakresie stosowania aplikacji mObywatel jest adekwatny w stosunku do ryzy-

ka, które ze sobą niesie korzystanie z jej funkcji-lecz w ich opinii to państwo nie sprawdza się tu w roli edukatora. Mimo to badanie wskazuje na wysoki poziom zaufania do realizowanych przez państwo polityk publicznych w obszarze e-administracji na przykładzie aplikacji mObywatel.

Bibliografia

- Bencsik A., Karpiuk M., Strizzolo N., *Cybersecurity of E-government*, „Cybersecurity and Law” 2024, nr 2.
- Burstein P., *The Impact of Public Opinion on Public Policy: A Review and an Agenda*, „Political Research Quarterly” 2003, nr 1.
- Grelle S., Hofmann W., *When and Why Do People Accept Public-Policy Interventions? An Integrative Public-Policy-Acceptance Framework*, „Perspectives on Psychological Science” 2024, nr 1.
- Karpiuk M., *Cybersecurity as an element in the planning activities of public administration*, „Cybersecurity and Law” 2021, nr 1.
- McCambridge J., Witton J., Elbourne D.R., *Systematic Review of the Hawthorne Effect: New Concepts Are Needed to Study Research Participation Effects*, „Journal of Clinical Epidemiology” 2014, nr 3.
- Noordt C., Misuraca G., *Artificial Intelligence for the Public Sector: Results of Landscaping the Use of AI in Government across the European Union*, „Government Information Quarterly” 2022, nr 3.
- Panasiuk A., *Polityki publiczne jako jedno z narzędzi wpływu państwa na gospodarkę*, „Prawo” 2022, nr 334.
- Pérez-Morote R., Pontones-Rosa C., Núñez-Chicharro M., *The effects of e-government evaluation, trust and the digital divide in the levels of e-government use in European countries*, „Technological Forecasting and Social Change” 2020, nr 154.
- Simionescu M., Radulescu M., Cifuentes-Faura J., *The role of natural resources rents and e-government in achieving sustainable development in the European Union*, „Resources Policy” 2024, nr 97.
- Tkaczyński J.W., Świstak M., *Polityki publiczne – zagadnienia teoretyczne*, [w:] *Wybrane polityki publiczne Unii Europejskiej. Stan i perspektywy*, Kraków 2015.
- Ustawa o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa. Komentarz*, K. Chałubińska-Jentkiewicz, M. Karpiuk, J. Kostrubiec [red.], Warszawa 2022.
- Wang S., Zhang Y., Xiao Y., Liang Z., *Artificial intelligence policy frameworks in China, the European Union and the United States: An analysis based on structure topic model*, „Technological Forecasting and Social Change” 2025, nr 212.
- Włodyka E.M., *Polityka państwa wobec tworzenia polityk publicznych z udziałem trzeciego sektora*, [w:] *Idee polityczne w europejskiej przestrzeni historycznej: studia nad wybranymi zagadnieniami*, Koszalin 2020.

- Zakrzewska M., Miciuła I., *Using e-government services and ensuring the protection of sensitive data in EU member countries*, „Procedia Computer Science” 2021, nr 192.
- Zarghami S.A., *The Role of Economic Policies in Achieving Sustainable Development Goal 7: Insights from OECD and European Countries*, „Applied Energy” 2025, nr 377.
- Zybała A., *Polityki publiczne: doświadczenia w tworzeniu i wykonywaniu programów publicznych w Polsce i w innych krajach: Jak działa państwo, gdy zamierza (chce) musi rozwiązać zbiorowe problemy swoich obywateli?* Warszawa 2012.

* * *

Public Perception of The Security of Implementing State Public Policies in The Area Of E-Administration: A Case Study

Abstract

Public policies are part of the implementation of the functions and tasks of the state as strategic and will-dependent planning of the directions of the state, most often in designated areas. Moreover, the public's perception and general acceptance of the public policies implemented is important: the successful introduction of public policies to encourage behavioural change depends on the extent to which citizens support the proposed policies. Hence, the essence of the study undertaken is the pilot determination of the degree of acceptance of the security of the implementation of public policies of the state. The chosen policy is digital transformation and the essence of the study is to verify the research hypothesis (H1) that Polish society has confidence in the implementation of public policies by the state in the area of e-government on the example of the mObywatel application. As a result of the research process conducted, it was possible to confirm the above hypothesis. In the group of young people, the level of acceptance of the digitisation policy of public administration conducted by the state in this way is accepted as safe (without fear of interference of public entities in information provided by the application for political or supervisory purposes). At the same time, the respondents' level of knowledge and skills regarding cyber security in the use of the mObywatel app is adequate in relation to the risks that the use of its functions brings with it – but in their opinion, the state is not doing a good job here as an educator. Despite this, the survey indicates a high level of confidence in the state's public policies in the area of e-government using the example of the mObywatel application.

Keywords: mObywatel, public administration, public policies, e-government, security.